

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2021, sp. zn. 23 Cdo 3320/2020, ECLI:CZ:NS:2021:23.CDO.3320.2020.1

Číslo: 49/2022

Právní věta:

Peněžitá pohledávka není absolutním právem ve smyslu ustanovení § 2910 věty první o. z.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.08.2021

Spisová značka: 23 Cdo 3320/2020

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pohledávka

Předpisy: § 2910 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 5. 2020, č. j. 17 Co 59/2020-226, v části výroku I., jíž byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 15. 11. 2019, sp. zn. 38 C 124/2019, ve výrocích I. a III., a ve výroku II. a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 15. 11. 2019, č. j. 38 C 124/2019-143, ve výrocích I. a III. a věc v tomto rozsahu vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 4 k dalšímu řízení; jinak dovolání proti výroku I. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 5. 2020, jíž byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 15. 11. 2019, ve výroku II., odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se v řízení domáhala zaplacení 19 360 EUR s příslušenstvím coby náhrady škody, která jí vznikla v důsledku podvodného jednání neznámého pachatele a porušení zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon AML“), ze strany žalované; žalovaná totiž zřídila bankovní účet klientovi (třetí osobě) přesto, že jí klient předložil nevěrohodné dokumenty, což umožnilo, aby žalobkyně na tento účet - na základě podvrženého e-mailu obsahujícího též falešnou fakturu - bezhotovostně převedla 19 360 EUR, z čehož 19 200 EUR bylo též den odesláno na účet v Nigérii.

2. Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby tvrdíc, že škodu nezpůsobila; ta byla žalobkyni způsobena podvodným jednáním třetí osoby a zapříčinila si ji též sama žalobkyně, neboť při bezhotovostním převodu nepostupovala s náležitou opatrností, přičemž postupovala-li by tak, nemohlo by dojít k převodu.

3. Obvodní soud pro Prahu 4 (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 15. 11. 2019, č. j. 38 C 124/2019-143, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 13 381,64 EUR s příslušným úrokem z prodlení a náhradu nákladů spojených s uplatněním pohledávky ve výši 1 200 Kč (výrok I.), co do 5 978,36 EUR s příslušným úrokem z prodlení a co do části úroku z prodlení z 13 381,64 EUR žalobu zamítl (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III.).

4. Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 21. 5. 2020, č. j. 17 Co 59/2020-226, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I.) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok II.).

5. Soudy obou stupňů vyšly ze zjištění, že žalobkyně vstoupila do obchodního vztahu se S. plast, s. r. o., s níž komunikovala prostřednictvím e-mailu, jímž obdržela též zálohovou fakturu na 19 360 EUR. Následně obdržela e-mail, jenž navozoval dojem, že jde o zprávu od zaměstnance S. plast, s. r. o., avšak obsahoval doménové koncovky „ml“ a „cf“ namísto „eu“, jehož součástí byla informace o změně účtu a falešná zálohová faktura. Na základě tohoto e-mailu žalobkyně převedla ze svého účtu 19 360 EUR, tj. částku určenou pro S. plast, s. r. o., na účet uvedený na falešné zálohové faktuře, což byl účet klienta žalované. Z částky 19 360 EUR bylo okamžitě odesláno 19 200 EUR na účet v Nigérii. Účet přitom klientovi žalovaná zřídila přesto, že jí byly předloženy zjevně nevěrohodné listiny (nabídka práce, pracovní smlouva, vyúčtování elektřiny), na tento účet před platbou ze strany žalobkyně byly provedeny tři jiné příchozí platby, přičemž připsané částky byly okamžitě téměř celé dále převedeny na účet v Nigérii. Na základě pozdějšího pokusu jiného klienta o zřízení účtu u žalované za předložení obdobných listin začala žalovaná (po odeslání platby 19 200 EUR) dříve zřízený účet svého klienta prověřovat, následně jej zablokovala (se zůstatkem 243,37 EUR) a nahlásila podezřelý obchod podle zákona AML, poté bylo proti klientovi zahájeno trestní stíhání a policie rozhodla o vydání 243,37 EUR žalobkyni.

6. Po právní stránce soud prvního stupně uzavřel, že žalobkyni vznikla újma na jmění (škoda) ve výši 19 360 EUR připsáním na účet vedený žalovanou (žalobkyně ztratila možnost s finančními prostředky na účtu disponovat, možnost dispozice přešla na klienta žalované), vznik škody přitom byl v příčinné souvislosti s porušením právní povinnosti žalované; ta byla povinna podle § 9 odst. 1 písm. b) a c) zákona AML klienta před zřízením účtu a poté i v době trvání jejich obchodního vztahu prověřit, což neučinila obezřetně (§ 12 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů), v rozporu s § 15 odst. 1 písm. c) zákona AML neodmítla navázání obchodního vztahu k klientem (případně jej následně neukončila), nereagovala na předchozí platby vykazující znaky podezřelého obchodu podle § 6 odst. 1 písm. e) zákona AML ani na následnou obdobnou platbu z účtu žalobkyně, neodložila splnění příkazu k „přeposlání“ 19 200 EUR na účet v Nigérii (§ 20 odst. 1 zákona AML), čímž nezmařila nebo podstatně neztížila zajištění finančních prostředků. Zřízení účtu klienta v rozporu s § 9 odst. 1 písm. b) a § 15 odst. 1 písm. c) zákona AML bylo tudíž podle soudu prvního stupně v příčinné souvislosti se vznikem škody žalobkyně (současně soud prvního stupně nepokládal za bezvýznamné, že porušení povinností žalovanou nebylo jedinou příčinou vzniku škody), na základě čehož dovodil, že žalovaná zasáhla do vlastnického práva žalobkyně k finančním prostředkům, tedy do absolutního práva žalobkyně, a proto ji zavázal k náhradě způsobené škody podle § 2910 věty první zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též „o. z.“), a naopak neshledal, že by žalovaná byla povinna k náhradě škody podle § 2910 věty druhé o. z., neboť účelem zákona AML není poskytování ochrany individuálním zájmům konkrétních osob. Přihlížeje k tomu, že ani žalobkyně si nepočínala dostatečně obezřetně, dovodil soud prvního stupně, že i žalobkyně se spolupodílela na vzniku škody, usoudil, že tomu tak bylo z 30 %, a tedy v tomto rozsahu žalovaná za

vzniklou škodu neodpovídá. Proto uložil žalované povinnost zaplatit na náhradě škody 13 381,64 EUR (70 % z 19 116,63 EUR, což je částka po odečtení částky vrácených prostředků na účtu ve výši 243,37 EUR od částky odpovídající vzniklé škodě ve výši 19 360 EUR).

7. Odvolací soud posoudil věc po právní stránce shodně jako soud prvního stupně (tj. že žalovaná je povinna k náhradě škody podle § 2910 věty první o. z., přičemž zčásti - do 30 % - je vznik škody přičitatelný žalobkyni), pouze na okamžik vzniku škody nahlížel zčásti odlišně (připsáním 19 360 EUR na účet proces vzniku škody započal, završen byl však až odepsáním 19 200 EUR z účtu, výsledná výše škody však i podle odvolacího soudu odpovídá 19 116,63 EUR).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti (celému) výroku I. rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná (dále „dovolatelka“) dovolání. Má za to, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, přičemž závisí na vyřešení právních otázek (ohledně předpokladů odpovědnosti za škodu podle § 2910 o. z. a ohledně výkladu některých ustanovení zákona AML), jež zčásti nebyly Nejvyšším soudem vyřešeny a zčásti je odvolací soud vyřešil v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu. Jako dosud neřešené dovolatelka klade otázky, zda - ve smyslu § 2910 věty první o. z. - lze relativním právům (pohledávkám) poskytovat absolutní ochranu a zda je při posuzování odpovědnosti za škodu podle § 2910 věty první o. z. právně významná (též) absence ochranného účelu porušení právní normy. V rozporu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu, již dovolatelka označuje, pak podle ní odvolací soud vyřešil otázku vzniku škody a existence příčinné souvislosti a otázku hledisek pro posouzení spoluzavinění poškozeného.

9. Dovolatelka má za to, že při aplikaci § 2910 věty první o. z. nelze relativním právům (pohledávkám) poskytovat v oblasti deliktní odpovědnosti absolutní ochranu, že absolutní právo žalobkyně nebylo zasaženo a žalobkyně utrpěla čistou ekonomickou újmu (pouhou majetkovou škodu), přičemž zákon AML není ve vztahu k žalobkyni ochrannou normou, což by nárok na náhradu škody vylučovalo i v případě, že by do absolutního práva žalobkyně zasaženo bylo; žalovaná nadto neměla povinnost přezkoumávat listiny předložené jí před zřízením bankovního účtu klientovi a ostatní údajná porušení AML zákona nejsou v příčinné souvislosti s tvrzenou škodou. Dovolatelka tedy navrhuje, aby Nejvyšší soud změnil napadený rozsudek odvolacího soudu tak, že žalobu zcela zamítne.

10. Žalobkyně má dovolání za nedůvodné, protože navrhuje jeho zamítnutí. Názor dovolatelky o tom, že relativním právům (pohledávkám) nemůže být poskytnuta absolutní ochrana, žalobkyně nesdílí, přičemž poukazuje na opačné odborné názory, než kterými argumentuje dovolatelka; podle žalobkyně bylo úmyslem zákonodárce poskytnout pohledávkám absolutní ochranu a předpoklady odpovědnosti za škodu podle § 2910 o. z. byly splněny. Ochranný účel právního předpisu (zákona AML) nelze podle žalobkyně redukovat pouze na její primární účel (beneficienty ochrany jsou i občané a neobčané České republiky), dovolatelka navíc porušila i zákon o bankách, jehož ochranný účel směřuje i k ochraně osob účastnících se finančních transakcí. Otázky vzniku škody a příčinné souvislosti byly podle ní vyřešeny v souladu s ustálenou rozhodovací praxí.

III.

Přípustnost dovolání

11. Podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen o. s. ř.), není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe

dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

12. Zkoumání, zda je dovolání objektivně přípustné či nikoliv, předchází – ve smyslu § 243c odst. 3 a § 218 písm. b) o. s. ř. – posuzování tzv. subjektivní přípustnosti dovolání. Směřuje-li v nyní posuzované věci dovolání i proti té části výroku I. rozsudku odvolacího soudu, již byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II., tj. v té části, kterou byla žaloba co do 5 978,36 EUR s příslušným úrokem z prodlení a co do části úroku z prodlení z 13 381,64 EUR zamítnuta, pak v této části je dovolání subjektivně nepřipustné. Je tomu tak proto, že k podání dovolání je oprávněn pouze ten účastník, v jehož poměrech nastala rozhodnutím odvolacího soudu újma odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7 1999, sp. zn. 20 Cdo 1760/98, uveřejněné v časopisu Soudní judikatura 1/2000 pod číslem 7, ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. [29 Cdo 2290/2000](#), uveřejněné pod číslem 38/2004 Sb. rozh. obč., či ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. [29 Odo 198/2003](#), přístupné – stejně jako dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu – na stránkách www.n soud.cz). V části, v níž nebylo žalobě vyhověno, však napadený rozsudek odvolacího soudu nezpůsobuje v poměrech dovolatelky žádnou újmu odstranitelnou tím, že Nejvyšší soud toto rozhodnutí změní či zruší. Dovolání tedy v tomto rozsahu bylo podáno neoprávněnou osobou (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, uveřejněné v časopisu Soudní judikatura 3/1998, pod číslem 28, či ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. [32 Cdo 1418/2020](#)), pročež bylo – v tomto rozsahu – odmítnuto.

13. Dovolání směřující proti té části výroku I. rozsudku odvolacího soudu, již byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I., je však přípustné proto, že napadené rozhodnutí závisí především na vyřešení otázky, nakolik – při posuzování odpovědnosti za škodu podle § 2910 věty první o. z. – může být relativním právům poskytována absolutní ochrana. Tato právní otázka nebyla v daných skutkových souvislostech dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

14. Dovolání je důvodné.

15. Pro řešení dovolatelkou kladené otázky je nezbytným předpokladem aplikovatelnost českého práva. Soudy nižších stupňů použití českého práva (a tedy občanského zákoníku) na posuzovanou věc sice nikterak neodůvodnily (jeho použití podle obsahu soudního spisu nezpochybovala v řízení před soudy nižších stupňů žalobkyně ani dovolatelka, přičemž dovolatelka tak nečiní ani v dovolání), české právo (a tedy občanský zákoník) však soudy nižších stupňů aplikovaly správně.

16. K použití českého práva na základě čl. 4 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) vede ve skutkových poměrech nyní posuzované věci především skutečnost, že účtem, na němž došlo ke konkrétní redukci majetku poškozeného (srov. především rozsudky Soudního dvora ze dne 11. 1. 1990, věc [C-220/88](#), Dumez, ze dne 19. 9. 1995, věc [C-364/93](#), Marinari, a ze dne 10. 6. 2004, věc [C-168/02](#), Kronhofer) v důsledku namítaného deliktního jednání české banky (především otevření bankovního účtu v rozporu se zákonem o bankách a zákonem AML), je účet v České republice. Navíc Česká republika jako místo vzniku škody, a z toho plynoucí použití českého práva (a mezinárodní příslušnost českých soudů), se jeví být více předvídatelným řešením, a to jak pro tvrzeného škůdce, tj. dovolatelku, tak pro tvrzeného poškozeného, tj. žalobkyni (srov. body 6, 14 a 16 Recitálu nařízení Řím II). Obdobný závěr za obdobného skutkového stavu nadto učinil švýcarský Spolkový soud v rozsudku ze dne 18. 4. 2007, sp. zn. BGE 133 III 323, srov. též Matthias Lehmann. Where Does Economic Loss Occur? Journal of Private International Law, 2011, Vol. 7) a tento závěr rovněž

odpovídá závěrům plynoucím z rozsudku Soudního dvora ze dne 16. 6. 2016, věc [C-12/15](#), Universal Music, představujícím obecné pravidlo (oproti závěrům rozsudku Soudního dvora ze dne 28. 1. 2015, věc [C-375/13](#), Kolassa); kromě sídla žalobkyně a umístění jejího bankovního účtu, z něhož platba odešla, jež jsou v nyní posuzované věci konkrétními okolnostmi spíše náhodnými (v případě, že by falešná zálohová faktura byla odeslána adresátovi do jiného státu a z jeho účtu by poté platba odešla, bylo by sídlo poškozeného a umístění jeho bankovního účtu v jiné státě; spíše náhodné konkrétní okolnosti přitom podle shora uvedeného rozsudku Soudního dvora ze dne 16. 6. 2016, věc [C-12/15](#), Universal Music, pro určení rozhodného práva nepostačují; srov. též požadavek souladné aplikace – tu ve vztahu ke čl. 4 nařízení Řím II a ke čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, nařízení Brusel I bis – ve smyslu bodu 7 Recitálu nařízení Řím II), nespojují posuzovanou věc s jiným územím než s územím České republiky žádné další konkrétní okolnosti.

17. Podle § 2910 o. z. škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

18. První z obou základních skutkových podstat vyjádřených v uvedeném ustanovení, určujících základní požadavky pro vznik povinnosti k náhradě škody ve vztahu k zaviněnému porušení povinnosti, která není založena na smlouvě, je zásah (škůdce) do absolutního práva (poškozeného), druhá z nich je zásah (škůdce) do jiného práva (poškozeného), k němuž došlo porušením zákonné povinnosti, jež směřuje k ochraně takového práva.

19. Soudy nižších stupňů dovodily povinnost dovolatelky k náhradě škody podle § 2910 věty první o. z. (aplikovatelnost § 2910 věty druhé o. z. oba soudy výslovně odmítly); jejich konkluze je tedy vystavěna na tom, že dovolatelka zasáhla do absolutního práva žalobkyně, konkrétně do vlastnického (věcného) práva k pohledávce žalobkyně vůči bance.

20. Nejvyšší soud ve své konstantní judikatuře dovozuje, že finanční prostředky (peníze) složené na bankovním účtu nejsou ve vlastnictví jeho majitele, nýbrž banky, zatímco majiteli svědčí pouze obligační právo (vůči bance) na výplatu, eventuálně oprávnění udílet bance pokyny k nakládání s těmito finančními prostředky (penězi). Jsou-li peníze převedeny na účet jiné osoby, pozbývá tím majitel účtu pohledávku za bankou, zatímco adresátovi uvedené dispozice se dostává obohacení v podobě vzniku korespondující pohledávky za svým peněžním ústavem. Jsou-li tedy peníze složené na běžném účtu v majetku peněžního ústavu (banky), pak majitel účtu je nadán toliko pohledávkou, jíž koresponduje povinnost banky uskutečňovat v souladu s jeho příkazy převody či výplaty předmětných aktiv (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 4. 2. 2010, sp. zn. [28 Cdo 2771/2009](#), ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. [29 Cdo 1622/2009](#), ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. [29 Cdo 3315/2012](#), a ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. [28 Cdo 3823/2015](#)). Peněžnímu ústavu (finanční instituci, bance) mohou udílet pokyny k uskutečnění peněžních transferů rovněž tzv. osoby s dispozičním právem k účtu, jež však vůči bance taktéž realizují toliko oprávnění obligační povahy (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2008, sp. zn. [33 Odo 912/2006](#), či ze dne 8. 4. 2015, sp. zn. [25 Cdo 4185/2014](#)).

21. Peníze na bankovním účtu jsou tudíž pohledávkou majitele účtu za bankou (vůči bance). Taková pohledávka je svojí povahou relativním (obligačním) právem a zásah do takového práva je tak zásahem do práva relativního (obligačního).

22. Občanský zákoník práva absolutní a práva relativní rozlišuje. Vyplývá to již z jeho systematiky (1. obecná část, 2. rodinné právo, 3. absolutní majetková práva, 4. relativní majetková práva, 5. ustanovení společná, přechodná a závěrečná); věcná práva coby práva absolutní jsou upravena v

části třetí spolu s právem dědičným, práva závazková (obligační) coby práva relativní pak v části čtvrté. Obě části jsou vystavěny na rozdílných zásadách; část třetí je vystavěna na specifických – přitom do textu zákona přímo vtělených a vzájemně provázaných – zásadách uplatnitelných právě (a pouze) ve vztahu k absolutním majetkovým právům: jejich působnost *erga omnes* (§ 976 o. z.), jejich *numerus clausus* (§ 977 o. z.) a jejich kogentní povaha (§ 978 o. z.). Právě proto, že absolutní majetková práva působí vůči všem, musí být jejich uzavřený okruh také všem známý (a z toho plyne i potřeba jejich kogentní povahy). Nic z toho neplatí ve vztahu k relativním majetkovým právům; ta zavazují ve smyslu § 1721 o. z. pouze strany závazku (obligačního vztahu), jež není důvodu (nad rámec kogentních pravidel vztahujících se k relativním majetkovým právům) omezovat. Odlišně od uzavřeného výčtu absolutních práv mohou strany závazku vytvářet relativní práva neomezeně (v rámci autonomie vůle), mohou využívat smluvní typy a stejně tak mohou relativní práva vytvářet nepojmenovanými smlouvami (§ 1746 odst. 2 o. z.), s čímž souvisí i absence požadavku publicity relativních práv (a i tím nemožnosti dovozovat *numerus clausus*) a převážná dispozitivní povaha právní reglementace vztahující se k relativním právům. Nikdo další (žádné třetí osoby) přitom ujednáními stran závazku zásadně vázán není a tudíž taková ujednání nikomu dalšímu známa být ani nemusí.

23. Přestože komentářová literatura dovozuje, že pojem „absolutní právo (poškozeného)“ není občanským zákoníkem definován a je vhodné jej odlišit od pojmu „absolutní majetkové právo“, současně se zohledněním shora uvedených zásad (jež se týkají pouze jedné skupiny absolutních práv, tj. majetkových) dospívá k závěru, že v případě § 2910 věty první o. z. přicházejí v úvahu ta práva, která poškozenému přiznává právní řád a která působí vůči každému a zakládají mj. i povinnosti třetím osobám zdržet se všech zásahů, které by rušily nositele absolutních práv ve výkonu jeho oprávnění; s odkazem na § 823 německého BGB jde o život, tělesnou integritu, zdraví, svobodu nebo vlastnictví a dále „jiná práva“ coby taková, na jejichž základě může kterýkoli jejich vlastník od kohokoli třetího požadovat, aby jej nerušil při výkonu práv z nich vyplývajících, zejména o práva k pozemku třetího (užívací práva), služebnosti, další věcná práva, vlastnictví patentu, autorských práv či ochranných známek, právo na jméno nebo na vlastní podobiznu, eventuálně rodičovskou péči [srov. ve vztahu k § 2910 o. z. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI (§ 2521 – 3081, relativní majetková práva 2. část) Wolters Kluwer (ČR), Praha, 2014]. Též s odkazem na Principy evropského deliktního práva jsou pod „absolutní práva“ (ve smyslu § 2910 o. z.) řazena osobnostní práva (právo na život, na tělesnou a duševní integritu, na svobodu, na čest, na jméno, na soukromí atd.), věcná práva (např. právo vlastnické, právo zástavní) a práva k nehmotným statkům (zejména právo autorské, právo k patentu či k ochranné známce), pro něž právě platí, že mají do značné míry jasné ohraničení a třetí osoby tak mohou lépe rozpoznat oblast, do které nesmějí zasahovat, a tedy jejich vyšší ochraně (coby absolutním právům) svědčí jejich očividnost a snazší rozpoznatelnost [srov. ve vztahu k § 2910 o. z. Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo, Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2014].

24. Rozlišování absolutních a relativních práv prostupuje celým občanským zákoníkem a není důvodu jejich odlišné působení popírat ani při aplikaci § 2910 o. z. Již v minulosti Nejvyšší soud vysvětlil, že občanský zákoník vychází z rozlišení případů, kdy je porušením zákonné povinnosti zasaženo absolutní právo a kdy je zasaženo právo jiné. Toto oddělení se zdůvodňuje povahou dotčených práv: absolutní právo, ať již osobní nebo majetkové, působí vůči každému, zatímco relativní právo působí jen mezi stranami. Přijetím občanského zákoníku došlo k omezení rozsahu nároku na náhradu škody či újmy. Bylo-li zasaženo pouze do relativního majetkového práva a došlo-li k porušení povinnosti vyplývající ze zákona, jehož účelem není ochrana takového práva, nejsou naplněny podmínky odpovědnosti za újmu způsobenou porušením zákona podle § 2910 o. z.; rovněž nelze dospět k závěru, že by tento výklad zákona odporoval dobrým mravům (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. [25 Cdo 535/2018](#)).

25. Lze sice nalézt situace, v nichž jsou relativní práva chráněna *erga omnes*, tedy jako práva absolutní, je tomu tak ovšem (výjimečně) pouze proto, že se tak děje prostřednictvím speciálních ustanovení občanského zákoníku, která takové výjimky (způsobující prolomení toliko „relativní ochrany“ relativních práv) – z logiky věci – činí právě proto, že jinak by relativní práva absolutní ochrany (ani tam, kde si to výjimečně zaslouhují) nepožívala. Je tomu tak typicky v případě nájmu (jde sice o relativní – obligační – právo, avšak vykazující věcně právní prvky, což se projevuje v absolutní ochraně nájemce podle § 2211 o. z. i v jeho ochraně trváním nájmu v případě změny vlastníka předmětu nájmu podle § 2221 o. z.) a pachtu (§ 2341 o. z.), dále v souvislosti s možností zápisu nájemního práva do veřejného seznamu, je-li předmětem nájmu věc evidovaná, podle § 2203 o. z. (srov. též Kabelková, E., Dejlová, H. Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013), stejně tak mohou – v určitých výjimečných případech – působit relativní (obligační) práva vůči třetím osobám, jež nejsou účastníky příslušného závazkového vztahu, a tedy absolutně, plyne-li to z dílčích speciálních pravidel občanského zákoníku (srov. § 2630 o. z. – v případě vadného plnění objednateli odpovídá společně a nerozdílně se zhotovitelem i subdodavatel, dále ten, kdo dodal stavební dokumentaci, a také ten, kdo prováděl dozor nad stavbou; srov. dále § 2913 o. z. – škůdce je povinen nahradit škodu také osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit), ani pro tyto případy však literatura nedovozuje vybočení z jinak (toliko) relativních účinků z důvodů zvláštní povahy obligací, nýbrž má za to, že jde o specifické situace, kde nastává kolize s právními principy, která odůvodňuje působení závazku i na třetí osoby (srov. k § 2910 o. z. Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081. Praha. Leges, 2018).

26. Byť dělení na absolutní a relativní (obligační) práva, a tedy jejich odlišné působení, není ušetřeno kritiky, když je dovozováno, že absolutní ochranu by měl mít i oprávněný z relativního práva do té míry, do jaké do něj mohou zasáhnout třetí osoby, neboť – i podle současného občanského zákoníku – každé relativní právo má i svoji absolutní stránku [srov. především k § 977 o. z. Spáčil, J. a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, eventuálně další zdroje, jež zmiňuje žalobkyně ve vyjádření k dovolání], tato argumentace, opírající se především o široké pojetí věci (ve smyslu § 489 o. z.) a současně o extenzivní výklad § 1044 o. z., může být naopak kritizována coby vnitřně rozporná; bylo-li by totiž zákonodárcovým úmyslem poskytovat absolutní ochranu relativním právům prostřednictvím širokého vymezení věci (§ 489 o. z.), nebylo by místa ji dovozovat prostřednictvím dalšího – speciálního – institutu (§ 1044 o. z.), neboť by šlo o úpravu duplicitní (srov. k § 489 o. z. rovněž Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654. Praha. Leges, 2014).

27. Nadto při širokém pojetí věci (vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí – srov. § 489 o. z.) vlastnické právo zahrnuje daleko širší masu majetku a de facto jakýkoli zásah do majetkové sféry poškozeného je též zásahem do jeho vlastnického práva, takto široké pojetí však odporuje základní tezi o očitidnosti a snadné rozpoznatelnosti pro škůdce, za kterou stojí snaha omezit nebezpečí bezbřehé aplikace práva na náhradu újmy, neboť ekonomické zájmy druhých jsou pro potenciální škůdce těžko rozpoznatelné [srov. Ve vztahu k § 2910 o. z. rovněž Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo, Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2014].

28. Kromě toho byť i nehmotné věci (práva, jejichž povaha to připouští – srov. § 496 odst. 2 o. z.) jsou předmětem vlastnictví, nepožívají ochrany stejně jako jiné – hmotné – předměty vlastnictví. Podle § 979 o. z. se ustanovení části třetí občanského zákoníku (absolutní majetková práva) hlavy II (věcná práva) použijí na věci hmotné i nehmotné, na práva však jen potud, připouští-li to jejich povaha a neplyne-li ze zákona něco jiného. Podle důvodové zprávy k návrhu § 979 o. z. je pravidlo o nepoužitelnosti věcněprávních ustanovení občanského zákoníku na taková práva, jejichž povaha to nepřipouští (a v míře, v jaké to jejich povaha nepřipouští), odůvodňováno právě tím, že mezi

nehmotné věci se řadí i subjektivní obligační práva, přičemž v § 979 o. z. stanovená nepoužitelnost věcněprávních ustanovení se týká především těch práv, která nepřipouštějí trvalý nebo opakovaný výkon. Pro subjektivní práva se tak úprava věcných práv nepoužije, nepřipouští-li to jejich povaha (především pokud právo nepřipouští trvalý nebo opakovaný výkon) anebo pokud ze zákona plyne něco jiného, což znamená, že na pohledávky se úprava věcných práv nepoužije v tom rozsahu, v jakém tomu brání právě jejich relativní povaha (tj. především to, že působí pouze mezi stranami závazkového vztahu).

29. Měla-li by být tedy ochrana ve smyslu § 2910 věty první o. z. hypoteticky dovozována z vlastnického práva k pohledávce, pak pohledávka „trvalý výkon“ ani „opětovný výkon“ nepřipouští, proč se na pohledávky věcněprávní ustanovení občanského zákoníku (§ 979 a násl.) nemohou použít, což nutně implikuje závěr, že úvahy o „vlastnickém právu k pohledávce“ (na nichž by pak byly založeny veškeré navazující úvahy o „zásahu do absolutního - vlastnického - práva k pohledávce“ ve smyslu § 2910 věty první o. z.) jsou nesprávné.

30. Nelze sice přehlédnout, že důvodová zpráva k návrhu § 1011 o. z. (přístupná na stránkách www.psp.cz) uváděla, že pohledávka je také jako určitý majetkový statek a věc v právním smyslu (nehmotná) rovněž součástí věřitelova majetku a jmění, a tedy i předmět jeho vlastnictví, a proto je věřitel vůči zásahům třetích osob chráněn možností podat vlastnickou žalobu a takovým zásahům se bránit, takové prohlášení se však nakonec jeví jako rozporné s pravidlem podávaným z § 979 o. z. (i s obsahem důvodové zprávy k návrhu tohoto ustanovení), jež vede k závěru, že ustanovení o věcných právech se na pohledávky - bez dalšího právě proto, že nepřipouštějí trvalý ani opakovaný výkon - nepoužijí.

31. Navíc měla-li by být ochrana (též) relativním právům poskytována (skrze široké vymezení věci) prostřednictvím první ze skutkových podstat (tj. podle věty první § 2910 o. z.), jež dopadá na škodu vzniklou v důsledku zásahu do práva absolutního, pak by nebylo třeba druhé skutkové podstaty (tj. podle věty druhé § 2910 o. z.), jež dopadá na škodu vzniklou v důsledku zásahu do jiného práva (tj. do jiného práva než absolutního). Množina situací, na které by věta druhá § 2910 o. z. mohla v takovém případě dopadat, by se tak mohla stát prázdnou, neboť konstrukci, podle níž (jakákoli) pohledávka je věcí v právním smyslu, proč se může být předmětem práva vlastnického, a tedy (veškeré) škody vzniklé zásahem do práva vyplývajícího z takového vlastnického práva mají být posuzovány podle věty první § 2910 o. z., by byla uplatnitelná v principu vždy.

32. Ze shora uvedeného tedy vyplývá dostatečná zřejmost a ve vztahu k § 2910 větě první o. z. nepřekročitelnost odlišného působení absolutních a relativních práv, tj. „neprostupnost“ relativních práv směrem k absolutní ochraně. Relativní práva zásadně (nevyplyvá-li z občanského zákoníku ve vztahu ke konkrétním institutům jinak) nepožívají ochrany určené absolutním právům. Povinnost k náhradě škody podle § 2910 věty první o. z. dopadá na zaviněné protiprávní jednání porušující absolutní práva a právní statky (život, tělesnou a duševní integritu, zdraví, svobodu nebo vlastnictví), nikoli na zaviněné protiprávní jednání porušující relativní práva a právní statky; nesplnění předpokladu zásahu do absolutního práva přitom nelze překlenout ani konstrukcí, podle níž pohledávka, jež je svojí povahou relativním (obligačním) právem, je věcí v právním slova smyslu, vlastnické právo k níž požívá ochrany absolutní.

33. Konkluze odvolacího soudu, podle níž dovolatelka zasáhla do vlastnického práva žalobkyně k finančním prostředkům (k penězům) na účtu v bance, tedy do absolutního práva žalobkyně, proč se byla povinna k náhradě způsobené škody podle § 2910 věty první o. z., tudíž není správná.

34. Vzhledem k právnímu posouzení, které Nejvyšší soud shora zaujal, a vzhledem k tomu, že předmětem dovolacího přezkumu nebyla otázka, zda je zákon AML (eventuálně zákon o bankách) ve vztahu k žalobkyni tzv. ochrannou normou či nikoli, již se nezabýval otázkou (kterou sama

dovolatelka kladla toliko eventuálně), zda je při posuzování odpovědnosti za škodu podle § 2910 věty první o. z. právně významná (též) absence ochranného účelu porušení právní normy. Stejně tak se již Nejvyšší soud nezabýval námitkami dovolatelky stran posouzení vzniku škody, příčinné souvislosti a spoluzavinění žalobkyně; jejich posouzení by na shora uvedeném nemohlo ničeho změnit.

35. Protože rozsudek odvolacího soudu není z výše uvedených důvodů správný a podmínky pro jeho změnu dány bez dalšího nejsou, Nejvyšší soud jej, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil jak v části výroku I., již byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 15. 11. 2019, č. j. 38 C 124/2019-143, v jeho výrocích I. a III., tak v akcesorickém nákladovém výroku II.) Důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také ve vztahu k rozhodnutí soudu prvního stupně v jeho výrocích I. a III., a proto Nejvyšší soud podle § 243e odst. 2 věty druhé o. s. ř. zrušil též rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích I. a III. a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

36. Právní názor Nejvyššího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1, část věty první za středníkem, ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).